

čisto neslovansko obliko, o ravnopravnosti tudi mi, da bi kaj mnogo govorili, a vendar je to državni zmisel Avstrije. V tem pomenu moremo imenovati nemške in madjarske državnike pravzaprav veleizdajnike, ker izdajajo avstrijski državni interes na ljubo nemško-madjarskim centralističnim težnjam, v končno korist matere Germanije. Toda to je v Avstriji sami bolj vprašanje politične moči. Zanimivo je zato, da se je v zadnjih treh letih, po aneksiji Bosne, pričelo povsodi toliko govoriti o jugoslovanskem vprašanju in zlasti o trializmu. O tem niso govorili le razni politični sanjači, ampak celo ljudje, ki so sicer veljali za resne političarje. V delegacijah sta o tem posebno zanimivo govorila knez Svarcenberg in vit. Baernreither, dva stara vladna zaupnika. Govore celo, da je bodoči naš vladar, sedanjí prestolonaslednik, zelo naklonjen trialistični misli in slovanskim narodom vobče.

Ne vemo, koliko naj damo na take simptome in govorce, četudi so morda resnične (morda pa tudi ne). Gotovo je, da se ne smemo na take simpatije, ki jih gote baje visoki in najvišji krogji za nas, prav nič zanašati. Kaj se pa godi danes v Avstriji? Podoba je, kakor da se prav nič ne vesele jugoslovanskega edinstva, ampak da se ga boje in da ga pozikšajo zatrejti z vsemi sredstvi. Sicer je to že stara pesem, pa potrebno se mi zdi to še posebej poudariti. Hrvatska ječi že mesece, pravzaprav že leta pod brezustavnostjo. Veleizdajškemu procesu sledi Jukačev, Raouhu Curvaj, madjarskemu banu madjarski komisar. Sedaj prihaja vest, da se v vladnih krogih sprizajmjujejo z mislijo, da bodo obustavili bosansko ustavo. Madjarska vlada je obustavila srbsko narodno avtonomijo, Dalmacija je pa tudi postala predmet posebne vladne pažnje, tako, da dobivajo tamošnji policijski komisarji in državni pravdniki posebnost na navodila in da se tam pripravlja poseben Jukičev (Alfirevičev) proces.... Ta tendenca, odpraviti po vsem avstrijskem jugu ustavne in parlamentarne garancije za svobodni politični razvoj naroda, to stremljenje, oproti Jugoslovane najvažnejših med sredstvi njihovega edinstva, vzeti jim ono trohico lastne uprave, ki jo imajo in zamašiti usta njihovi javnosti, — to stremljenje se ne sme prezreti. Nanj je treba opozarjati, ker je jako nevarno našemu narodnemu razvoju in utrditvi edinstva vseh Jugoslovancev. To stremljenje pa, ki je že ponekod jasno pokazalo, da je dimajška vlada prodala Hrvate in skoraj že tudi Bosno (Madjarom, je zelo slabo znamenje za prihodnost, ker bi se moglo slutiti, da so vse govorce o prestolonasledniku prazne in izmišljene.

Res, Jugoslovani smo en narod. Ali zgodovina nam je ustvarila toliko umetnih kočil, da so ta kočila resna nevarnost naši edinstvi. Verstvo, kultura, jeziki, najbolj pa državna razdeljenost, to so tiste ovire. Toda te ovire bomo tako ali drugače pre-

magali, — pod enim pogojem. Najprej jih moramo izpoznati, potem moramo izpoznati svoje nasprotnike in nasprotnike te jugoslovanske edinstvi, končno si zagotoviti sredstva, kako premagati te nasprotnike in ovire.

Gospodarsko moramo se utrditi, kulturno zediniti, jezikovno zbližati. Oblika za politično zednitvo... potem že našla. Za nas Slovence... prva naloga, da utrdimo v izmisli tega programa med našim narodom kulturo in da si zagotovimo svojo gospodarsko in samoupravno moč. Od Drave do Trsta, pa od Trsta do Dubrovnika se morajo stekati gospodarske in kulturne vezi. Vse drugo je pa vprašanje podrobnega organizacijskega dela med našim kmečkimi in maloobrtnim narodom. Rešitev jugoslovanskega vprašanja je zaenkrat v nas samih in le v nas. K.

Nekaj črtic o izseljevanju.

Spisal dr. Slanc.

(Konec.)

Kakor sem že povdarjal, ni treba dosti posebnega dolgotrajnega pripravljajanja za industrijno delo, — kar je koristna, se kar hitro vtisne v glave, in fabrično delo rabi mašine, dosti rok in nekaj znanstvenikov-tehnikov. Zakaj avstrijski izseljenci tako dobro v ameriški industriji delujejo! — Najprej duhovništvo, potem vojaštvo, potem uradništvo in potem še le gospodarstvo! — Tudi v tem oziru stoji v Avstriji na poti razvojem do boljšega gospodarstva duhovnik in veleposestvo, ki še živi in tega je še veliko in merodajnega v vladah države. Saj je tudi ž njima zvezan denarni bogataš, veliki kapitalist, trgovec, fabrikant, da dobiva z »božjo močjo« cenene delavce s kmetijske zemlje — z lačne kmetije. — Značilno je, da imenovani c. kr. politični uradnik Hey v omenjeni brošuri v odpomoč svetuje, da se naj avst. prevečen ljud mesto v sev. Ameriko, izseljuje v Argentino in to na avst. ladjah! — Ta mož išče odpomoči proti izseljevanju Avstrijcev! — Ali taksi so vsi naši politični uradniki. To bi pa že bila odpomoč! Izpod kapa v dež; v Argentini pecepa naš človek kakor jeseni muhe. Ne, c. kr. vladni svetnik, doma ostane, na plodni bogati avstr. zemlji! — Pa gospodarstvo sveta se uravnava. (Po vsem kmetijskem svetu se uživlja industrija, vsak narod jo bo imel, tudi mi avstr. Jugoslovani, kakor drugi, ves Balkan in dalje notri v Turčiji. Glasilo se bo: »Vsak narod svoj lasten kmet in fabrikant; vsak človek poljedelski delavec in bodi kakor že tehnik; vsak človek v posesti znanstvenih ved in rokodelskih spretnosti, to je po mojem motrenju tendenca kulturnih

narodov, piše ruski socialist knez P. Kropotkin — pisatelj najvišje izobraženosti. In dalje: Kdor sanja, da se bo dal tehnični genij monopolizirati, je za 50 let zaočal. Svet, razsežen daleki svet je zdaj pravo torišče znanstev in če kak narod razvija v kakem posebnem oddelku dela posebne spretnosti, potem se razne spretnosti raznih narodov mej sabo poravnava in koristi, ki iz njih prihajajo kakemu narodu, so le mimogredoče. Mehanična umetnost angleškega dela, ameriški pogum v gigantnih podjetjih, sistematični duh Francozov in podučna umetnost Nemcev so postale mejnarodne lastnosti. William Armstrong je naučil v svojih italijanskih in japonskih delavnicah Italjane in Japonce, da predelujejo velikanse množine železja. Revolucionarni ameriški podjetni duh je zmagal v starem svetu; francoski izgubljen okus postaja evropski okus in nemška izgoja je — zboljšana našla domovino v velikanski Rusiji. Tako je torej boljše, da se preiskušava, kakor pa da se naprej živi po starih običajih; boljše, da se preiskuje, v čem obstojajo nove razmere in kake dolžnosti nalagajo iste naši generaciji.« — In značilno je pisal Kropotkin že pred 10 leti: »Industrijni narodi zapadne Evrope bodo vedno težje sprevajali svoje industrijne proizvode inozemstvu, da izmenjajo za nje živila in zgoji industrijne narode sili že zdaj gospodarstvo, da sami skrbijo na lastni zemlji za živila; gospodarstvo jih sili, da skrbijo za to, da bodo imeli odjemalce le na lastni zemlji in se bodo morali zanašati le na domače producente živil.«

In že se kažejo znamenja, da so narodi ob severnem atlantiškem morju: severni Amerikanci, Angleži, Francozi, Nemci že preveč industrijci, premalo kmetje. V vsem svetu se snujejo lastne industrije in se jemlje navedenim le-industrijscem trg za njihove izdelke in ne daje se jim več toliko živil in surovin za obleke. Iz visokih dimnikov ne morejo krompirja pripraviti, če ga jim kmetje ne daje. Ako pa je doma kmetija zaprta, se morajo potom izmenjave živila in surovine dobivati od drugih kmetov in če imajo ti tuji kmetje svoje industrije, kaj potem, lačen ne moreš biti? — Na kmetijo nazaj in sekuro v roke ter obglaviti veleposestva in fideikomise in tudi isto mrtvo, cerkveno roko! Duhovniki bodo upili, tarnali, da so nebesa v nevarnosti, ako cerkve ne bodo bogate, ali kaj na tem, če kričijo, da le pluti vsako nedeljo pečenka na mizi in mej tednom kaka klobasica svojo pot najde v želodec, gospod Bog bo prav ljubo s tem zadovoljen. Gospodstvo industrije je omajeno in s tem dosti tudi zajezeno izseljevanje kmetijskih ljudi v tuje industrije. Ameriška industrija že polovico manj delavstvu plačuje. »Bogati smo postali, piše ekonom Sombart, ker so za nas izumrle cele rase in narodi, ker so se za nas izseljevale cele dežele.«

Ali gospodarske moči in vedno živ konstruktiven duh mas narodov nas pripelje zopet na ljubo kmetijo nazaj, na kateri bo sodelovala vsa veda tehnike in tako zopet pripravljala kmetija kruhek, dober kruhek vsem in morda tudi blagostanje vsem ljudem, ki bodo hoteli delati in pametno živeti.

Vodovodno vprašanje v Gorici.

V naši deželi letos preveč dežuje. Kmet se že bridko pritožuje, da je premalo sonca. Kljub temu pa, da ne le ni suše, ampak preveč moče, v Gorici vendar trpimo na pomanjkanju vode.

Če se je municipij včasih izgovarjal na sušo, letos se gotovo ne more. In vendar je bilo zadnji mesec vsak hip videti na »Corsu« pri vodnjakih cele shode naših dekel, ki so od blizu in daleč prišle po vodo, ker je v vodovodu zmanjkalo vode. Nepopisen je trud in izguba časa, ki zadene vsako gospodinjstvo, kedar zmanjka vode. Vse delo je podvojeno, ker mora nesrečna služkinja 10 minut daleč po vodo in tamkaj še čakati po 1/4 ure, da pride na vrsto. In to po 5—10 krat na dan.

Neki tujec, ki je videl naval žensk na vodnjak, me je začuden prašal, kaj to pomeni. Razložil sem mu mizerijo takozvanim mestnih »vodovodov«. In župan ter občinski svetovalci, me vpraša tujec, »ali se še upajo na cesto? Če bi se drugod tako norčevali iz prebivalstva, razkačene gospodinje bi jim pokazale nohte!«

Neizmerna je gospodarska škoda, ki jo ima mesto, ker municipij zanemarja vodovodno vprašanje. Življenje je radi tega močno podraženo, zdravstveno stanje pa mnogo slabše. Tujci se mesta ogibljujejo, ker jim manjka udobnosti zadostnega vodovoda. Celó posli se Gorice boje, ker morajo cel dan prenašati polne škafe vode. Gorica leži ob vznožju gora, kjer se pretakajo ogromne množine zdrave vode. Kljub temu nimamo zadostnih vodovodov. Vsi projekti mestnega municipija, ki so doslej stali že stotisoče, so brezuspešni. Kakor se sliši, je hrubeljski mačrt pokopan. Za Sočo se municipij ne zmeni. Za Čepovanski projekt se tudi ni hotel zanimati, dasi so strokovnjaška mnenja o njem prav ugodna. Skratka: municipij nistoriničesar, marveč čaka, da si prebivalstvo samo pomaga.

Pravijo, da municipij noče, da bi se življenje v mestu pocenilo, ker bi potem prišlo preveč tujcev, ki niso — irendentovci. Bilo bi prav na mestu, da vse, kar v Gorici še misli svobodno in se ne boji sedanjih mogotcev, skljiče velik shod gorških gospodin, ki bode municipiju povedal svoje mnenje o tem, kako je oskrbel Gorico z vodo. Obenem pa naj bi se začeli voditelji opozicijskih strank posvetovati med seboj, z deželo in c. kr. vlado, da se osnuje — ker je municipij

(Dalje v prilogi.)

Oni pa so tiho pokakševali, vzdihovali, križali se in klanjali in, obdavši duhovščino, kakor tesna stena, so stali neomajno in trdno, kakor veliki, črni kamni.

»Hlinijo se!« je vzkljknil Foma sam pri sebi. A grbasti in sloki Pavlin Gluščin, ki je stal ob njegovi strani, ki je bil pred kratkim časom pognal po svetu otroke svojega umobolnega brata, je goreče šepetal, oziraje se v žalostno nebo s svojim edinim očesom:

»Gospod! Ne razkrinkaj me v svoji jezi in v svojem srdcu me ne kaznuj...«

In Foma je čutil, da kliče ta človek Boga z neomajno, globoko vero v Njegovo milost.

»Gospod Bog, oče naš, ki si zapovedal Noetu, svojemu blapcu, naj zgradi larko v rešitev sveta...« je govoril z gostim basom svečenik, dvigaje oči k nebu in razprostraje roke navzgor: »Varnj tudi to ladijo in ji daj blagega in mirnega angelja... in ohrani vse, ki hoče, pluti na nji...«

Enodušno so se pokrivali trgovci in se dotaknili prsi s širokim vzmahom rok in obrazi vseh so kazali edino čustvo vere v silo molitve.

Vse te slike so se vtisnile Fominemu spominu in vzbujale v njem čustvo osupljenosti napram tem ljudem, ki so bili tako kruti proti ljudem, dasiravno so znali tako trdno verovati v Boga. Pozorno jih je opazoval, hoteč jih zalotiti ob njihovi hlinbi, ter se prepričati o njihovi lažljivosti.

Jezila ga je njihova solidna vstrajnost, ta enodušna samozavest, njihovi slovesni obrazi, njihova glasna govorica in smeh. Bili so že sedli za mize, pokrite z jedili in željno so hrbkovali z ogromnim, skoro seženj dolgim strližem, lepó posutim z zelenjem in velikimi raki. Trofim Zubov si je zavezoval servijeto, gledal velikansko ribo s srečnimi, blaženo močecnimi očmi in govoril sosedu, mlinarju Joni Juskovu:

»Jona Nikiforovič! Le poglej, to je kit! Popolnoma bi zadostovalo kot tulec za tvojo osebo... a? Ha-ha! Zdrknil bi vanj, kakor noga v čevlji, ali ne? He-he!«

Mali in okroglasti Jona je previdno iztezal roko k srebrnemu vedru s svežo iskro, željno cmokal z ustnicami in škilil z očmi k steklenicam pred seboj, boječ se, da ne bi jih prevrnili.

Kononovu nasproti je stal na podstavku polvederski sodček starega žganja, ki ga je bil naročil s Poljskoga. V ogromni školjki, okovani s srebrom, so ležale ostrige in nad vsemi skledami se je dvigala nekalka raznobojna pašteta, ki je bila podobna stolpu.

»Gospoda! Prosim! Kedo kaj želi!« je kričel Kononov. »Vsak naj si vzame, kar mu ugaja... pri meni se se dobi... Naše domače, ruske stvari in tuje, inozemske... vse obenem! Tako je najboljšo... Česar kdo želi. Kdo hoče teh poljškov in školjčič, a? Pravijo, da so iz Indije...«

A Zubov je govoril svojemu sosedu, Majakinu:

»Molitev! K blagoslavljanju ladije« ne sodi za parobrod vlačilec, ki se vozi po reki, to se pravi, sodi že, a ne zadostuje... Rečni parobrod je vedno bivališče moštva in bi se moral primerjati s hišo... Trebalo bi torej moliti razven molitve »K blagoslavljanju ladije« še molitev »K blagoslavljanju hiše...« Kaj boš za pil?«

»Jaz sem človek čiste vesti, zato mi kumovca nalij...« je odgovoril Jakov Tarasovič.

Foma, ki se je bil vsedel na konec mize med nekaj boječih in skromnih ljudi, ki jih ni poznal, je neprenehoma čutil ostre starčeve poglede na sebi.

»Boji se, da napravim kak škandal«, si je mislil Foma.

»Bratci!« je breščal neznansko debeli parobrodničar Jaščurov. »Jaz brez slanika ne morem živeti! Na vsak način začnem s slanikom... to je moja stara navada...«

»Godba! Igraj! Perzijsko koračnico!«

»Stoj! Raje »Kako slaven!«

»Torej: »Kako slaven...«

Vzdihanje stroja in šum parobrodskih koles sta se

družila z divji glasbe in tvorila v zraku nekaj, kar je bilo podobno divji pesmi zimске vihre. Žvižganje flavte, rezki glas klarinetov, mračno rovenje basov, ropot malega bobna in grmenje udarcev po velikem, — vse to se je zlivalo z monotonim glasom koles, ki so bila po vodi, nosilo se je burno po zraku, požiralo šum človeških glasov in plavalo za parobrodom, kakor orkan, tako da so morali ljudje kričati še glasneje. Včasih se je v stroju razlegalo zlobno sičanje para in v tem zvoku, ki se je nepričakovano iztrgal v vrvež hrupa in krikov, je bilo nekaj razdraženega in zaničljivega...

»A tega, da mi nisi hotel izplačati menjice«, je zakričal nekdo z divjim glasom, »tega ti do groba ne pozabim!«

»Dovolj! Ali je tukaj kraj za obračune?« se je razlegal bas Bobrova.

»Bratci! Treba je govoriti napitnice!«

»Godba, st!«

»Pridi k meni v banko, pa ti razložim, zakaj ti je nisem izplačal...«

»Govor! Mirujte...«

»Mu-uzika, neha-aj!«

»Na tratah! Igraj!«

»Madamo Anglot!«

Ni treba! Jakov Tarasič, prosimo!«

»To se imenuje »Strasburški kolač.«

»Prosimo! Prasimo!«

»Kolač? To ravno ne... no, jedel bom pa vseeno...«

»Tarasič! Začni...«

»V »Krasni Heleni« pa je stopila skoro čisto naga na

oder... se je naenkrat prerinil skozi šum tenki in ganjeni

glas Robustova.

popolnoma nezmogljivi — velika vodovodna zadruga, ki bi z državno pomočjo hitro proučila projekte in skušala sama oživitvoriti vodovod brez občine, kakor se je to zgodilo že marsikje.

Ni dvoma, da bi se za to zanimali vsi brez razlike narodnosti in stranke, munitivji pa bi se vsaj protiviti ne mogli. Javna debata o teh predlogih nam je zaželjena.

Beseda naši javnosti.

»Soča«, najstarejši slovenski list na goriškem, vendar vendar, vendar, vendar, da bo prihodnja budna iz prave najobsežnejše slovenske publike. Sporočilo, da smo prišli na nas list, čeravno vido pisateljev, ki bodo zagajali »Soča« z zanimivimi in poučnimi članiki, med našimi Slovenci sicer ni več znanih slovenskih političnih pisateljev in naravnih gospodarjev. Oj časa, ko do združevanja parlamenta, nas do pa zagaja z izvirnimi parlamentarnimi poročili eden najsprijetnejših slovenskih znanstvenikov na Dunaju.

Današnji, ko se siri casnikarsko poročilo povsod in izumirajo med Slovenci, mora list, ki nece uspevati, imeti jako veliko, to pa je mogoče poleg nekakega ureadniškega dela je z dobrimi in vsrčanimi sotrudi. Preskrbeni smo si, — kakor smo že omenili — take sotrudiške doma in izven Goriške, poskrbeti smo ze in se poskrbimo pa tudi za dobre dopisnike iz vseh krajev naše dežele.

Osnovano je delo lista tako, da bo mogel, po naši sodbi, biti kos taki nalogi, kakoršno ima vrstni na Goriškem »Soča«. Dobro informiran mora biti nas list, pri nasu obno novic, v njem se mora zrcaliti cela naša dežela v kulturnem, gospodarskem, socialnem pogledu. List mora imeti začrtano smer in te smeri se mora držati. V to svrhu pa je potreba, da je uredništvo prav dobro podprto po dobrih investitljivih, dopisnikih, člankarjih. Na ramah enega članka ali dveh ne sme viseti težko uredniško breme, marveč delo mora biti deljeno, potem je list zanimiv, bogato založen z vestmi in se more vredno prezentirati kot glasilo goriških Slovencev.

Zato pa vabimo vse naše prijatelje sotrudiške, kar jih je bilo, naj ostanejo tudi nadalje zvesti sodelavci; vabimo pa tudi nove, naj se oglašijo. Ob tej priliki moramo posebej povdarjati, da želimo z dežele prav obilo gospodarskega gradiva, mnogo več nego ga je bilo doslej.

Poleg uredniškega dela lista mora biti dobro založen tudi in serati del. Pri nas se inseriranje mnogo premalo ceni. Malo jih je, ki umevajo vrednost inserata. Radi tega je inseratov mnogo premalo; zlasti domačih je zadnje čase po goriških listih nenavadno majhno število. V interesu trgovine in obrti v glavnem mestu dežele in na deželi pa je, da se poslužuje v najboljše meri inseriranja. Kako umejo to po drugih deželah! Vse slovenske tvrdke, ki bodo inserirale pri nas, bomo tudi priporočali, kar jim bo le v korist. Tu moramo povdarjati tudi posebej, da je nam zlasti na tem, da se dvigne in vtrdi slovenska trgovina in obrt zlasti v Gorici. V ta namen bomo delali in podpirali, kolikor bo v naših močeh. Položaj je tak, da nam narekava največjo brigo za sedanost in bodočnost goriškega mesta.

Ponavljamo: Želimo bogato založen list toliko v uredniškem kolikor v inseratnem delu.

Rojaki, prijatelji, ki vam je za procvit goriškega slovenstva, podpirajte nas pri našem prizadevanju, da postane »Soča« res vzoren list.

Politični pregled.

Avstro-Ogrska.

Baron Heinold Stürgkhov naslednik? — V kratkem se ima odločiti, ali ostane grof Stürgkh še ministerski predsednik ali se umakne radi svoje boleznin na obeh. V slučaju, da odstoji, bi priporočil on cesarju za svojega naslednika sedanega notranjega ministra barona Heinolda. S tem pa Poljaki niso zadovoljni, ker se jim je zamerilo, ko je bil zahvalil Rusine, ko so ti

opustili obstrukcijo proti novemu brambnemu zakonu.

Češka narodna socialna stranka. — Češka nar. soc. stranka je slavila v nedeljo 15-letnico svojega obstanka. V Pragi je bil manifestacijski obhod po mestu, udeležilo se ga je 5000 oseb. Klofač je imel slavnostni govor.

Reforma deželnozborskega volilnega reda na Češkem. — Češki soc. demokratje priznajo, da geln deželni v 100.000 izvodih pri glas, v katerem se obračajo do nemških soc. demokratov za pomoč v boju za reformo deželnozborskega volilnega reda.

Učiteljica radi špionaže aretirana. — Učiteljica Arminia Panizza iz Vermoglija na Tridentsem je aretirana radi špionaže!

Inozemstvo.

Bolgarsko sobranje bo sklicano sredi t. m. k izrednemu zasedanju. Bojno razporeženje v Bulgariji je veliko; zato se sklicanje sobranja spravlja celo v zvezo z napovedjo vojne Turčiji.

Albanski vstaši so sklenili mirovati in počakati, da mine bajramski praznik. Če turska vlada do takrat ne izpolni obljub, začne boji od kraja. — Poroča se, da so Albanci udrli v jeco v Vratisti ter izpustili nekaj jetnikov. — Med Albanci samimi ni edinosti gledé zahtev: jedni hočejo koncesije v postavni obliki, drugi avtonomijo skupno z južnimi Albanci, tretji sanjajo celo o odstavljenem sultanu, ki naj bi prišel zopet na prestol.

Kitajska. — Na Kitajskem so stalni nemiri v posameznih deželah. Sedaj se je 6 mongolskih kneževin na jugu in v sredi države proglasilo za samostojne in so tako odpadle od Kitajske.

Aleksej Sergejevič Suvorin, ruski literat, je umrl proti koncu pr. m., star 78 let, karakteristična figura na ruskem političnem polju. Bil je že nadporočnik v ruski vojski, ko je stekel vojaško suknojo ter se posvetil učiteljskemu stanu. Ko je imel 24 let, se je oglašil s pesmimi in z malimi originalnimi povestmi. Zbudil je veliko pozornost v javnosti, z literarnim delom kot profesijo se je začel baviti leta 1861, ko je prišel v Moskvo ter postal stalni sotrudič »Ruske Rieči«, potem je sodeloval pri »St. Peterburgskih Vjedomostih«. Tu je zadobil veliko popularnost s svojim delovanjem. Proti koncu 70 let je Suvorin zajedno z Lihačevim začel izdajati novine »Novoje Vremja«. Za časa vojne na Balkanu je vel v listu oster bojni ton in začel slovanofilsko agitacijo. V načinu njegovega pisanja je bilo več čutstva nego naobrazbe, mnogo uma, bil je to fin, gibak duh, ki je lahko sprejemal utise in gledal na vse z odprtimi očmi. Za osnovo svojega novinarskega podjetja si je nadel dve pravili: ugajanje ukusu mase in tesno prijateljstvo z oblastjo. Človek velike energije, široke iniciative in močnega duha je ubral pot, ki vodi k uplivu, uspehu in bogastvu. Poleg lista »Novoje Vremja« je osnoval knjigarno, ki se je hitro razširila in izdal je mnogo knjig. Pa njegov list »Novoje Vremja« je prepogosto avstrijskim Slovanom več škodoval, ko koristil. Umrl je kot milijonar in lastnik mnogih ogromnih literarnih podjetij.

VOJNA MED TURČIJO IN ITALIJO.

Pri Miratu je bilo prišlo do boja med Turki-Arabci in Italijani. Turki so imeli 100 mrtvih. Gledé pogajanj se zagotavlja, da napredujejo in s turške strani se čuje, da je turška vlada zadovoljna z dosedanjim tokom pogajanj. V Caux v Švico so prišli 3 novi turški delegatje radi mirovnihi pogajanj. Bajse se nahaja tam tudi Tittoni.

Domače vesti.

Današnje številko »Soča« smo poslali na ogled raznim rodoljubom po deželi. Nadejamo se, da list obdržijo in se naročijo nanj.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici (podružnica Glasbene Matice v Ljubljani) naznanja, da prične redno vpisovanje v društveno šolo dne 16. t. m. in traja vse dni do všteteja 21. t. m. od 10. do 1. ure pop. Na poznejše priglasitve se bo oziralo, kolikor bo dopuščal prostor in čas učnih moči. Vpisnina znaša za učenca K 1, družštvenica starišev K 1 na mesec; učnina za posamezne predmete: teorija za semester K 2, učnina za klavir ali gosli po K 4

mesečno, za solopetje K 8 na mesec. Za eventualne druge predmete se določi učnina po dogovoru. — Pri sprejemu učencev odloči solski vodja takoj, kateri učenci bodo obvezani obiskovati pouk v splošni glasbeni teoriji. Ti učenci imajo zraven vpisnino K 1 plačati tudi K 2 učnina za teorijo v naprej za 1. semester. Vpisovalo se bo v društveni šoli Via S. Giovanni št. 7. i. nadstropje.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici (podružnica Glasbene Matice v Ljubljani) vabi vse p. n. pevke in pevce, da se pismeno ali ustno čimprej priglasijo na naslov društva ali pri g. Ciri Medvedovi, Corso Verdi st. 38, g. Viktorju Crnkotu, tajniku Goriške ljudske posojilnice ali pri g. Arturju Jakšetu, uradniku podružnice Ljubljanske kreditne banke v Gorici. Dan prve vaje se določi in naznani potom okroznice pozneje.

Učiteljska vest. — Za učitelja na Dol-Otlci je imenovan g. Avgust Rejec iz Gorice.

Umrl je v Vilešu v Furlaniji dr. Josip Gasparini, vpokojeni c. kr. sodnik in kazenski branitelj.

Pogreb poslanika Calice se je vršil v soboto popoldne v velikem dežju, ki je vzel pogrebu impozantnost, s katero bi se bil drugače odlikoval. Nesli so za krsto razne njegove rede. Osrednjo vlado je zastopal baron Rehmen, namestništvo nam. podpredsednik grof Attems, goriško glavarstvo nam. svetnik Rebek, mesto goriško župan Bombig, deželni odbor deželni svetnik dr. Pettarin, iz goriške Stolne cerkve je vodil sprevod prošt Faidutti. Krsto prenesejo pozneje v Faro, kjer postavijo rodbinsko rakev.

Umrl je v Gorici znani trgovec Alfred Bozzini. Zadel ga je kap.

Državna pripravnica za učiteljska v Podgori je bila z ministrskim odlokom združena s c. kr. moškimi učiteljskim v Gorici. Z istim odlokom je bila opuščena državna pripravnica v Sezani — ter je bil nje voditelj službeno pridodeljen deški ljudski šoli »Šolskega Doma« v Gorici, katera hkrati rabi moškemu učiteljskim za vadnico, ki na ta način postane petrazredna. — Pripomniti je, da gojencem z učiteljskim združene pripravnice ni treba delati posebnega iznita za sprejem v prvi tečaj, nego da zadostujejo končni letni izpiti. — V goriško pripravnico (v S. Gregorčičevem Domu) bo možno sprejeti do petdeset gojencev.

Na c. kr. moškem učiteljskim v Gorici (v S. Gregorčičevem Domu) bo vpisovanje za pripravnico v ponedeljek, dne 16., in v torek, dne 17. septembra, obkraj od 9.—12. ure dopoldne. — Pogoji za sprejem so: a) dovoljna telesna razvitost in pravna neprikornost; b) primerna predizobrazba; c) starost 14 let, od katere more deželna šolska oblast izpregledati do šest mesecev.

V prvi tečaj se ne bodo sprejemali novi gojenci, ker jih je bilo že dovolj (40) sprejetih meseca julija. — Ponavljamo in naknadni izpiti se obavijo dne 16. in 17. septembra.

V sredo, dne 18. septembra, bo za celi zavod otvoritvena služba božja, v četrtek, dne 19. septembra, pa se prične na celem zavodu redni pouk.

Aretacija. — Neki 24letni Ivan Turek iz Moravske je bil aretirán, ker je bajse nevarno grozil policijskemu inšpektorju.

Mestni naborniki. — Vojaški nabor za mesto je bil v soboto in včeraj. V vojake potrjeni se pišejo: Zupančič, Markič, Primožič, Čotar, Gleščič, Batič, Devetak, Rebek, Štor, Figelj, Susič, Velikonja, Komel, Trušnovec, Črnič, Pavlin, Cotič, Kocjančič, Mučič, Stipančič, Velušček, Mrak, Bensa, Škodnik, Murovec. Laških priimkov je potem 5 ali 6! — Tako je italijanstvo Gorice!

Ob deževju v Gorici ni vode. — Dežja imamo še preveč, lepih dni kar noče biti, — a v Gorici je taka »suša«, da so v soboto zaprli vodovod po vseh hišah. Ali ni to škandal za kulturno mesto? — Kdaj vendar pride velika metla v mestno hišo? Kaj dela vlada, da mirno gleda tako brezvestno gospodarstvo?

Otvorjeno je v Gorici:

Narodna Prosveta: ob sredah od 6—7 zvečer; ob nedeljah od 10—12.

Deželni muzej: v palači Attemsovi na Kornu, vsako nedeljo od 10—12

brezplačno; druge dni se treba obrniti do čuvaja, plača se vstopnina 20 v.

Okrajno glavarstvo: uradne ure od 9—12; od 3—6.

Okrožna sodnija: uradne ure od 8—12; od 3—6.

Deželni odbor: uradne ure od 8.30—12.45; od 4—6. — Deželna blagajna od 9—1 pop.

Domača politika.

Shod na Ajševici. — V nedeljo se je vršil napovedani shod na Ajševici. Udeležilo se ga je okoli 50 domačih gospodarjev. Sklenilo se je: 1.) naprositi magistrat, da se razsiri šola na Ajševici v dvorazrednico (otrok, ki so dozni obiskovati šolo, je 170); 2.) ločiti se od Kromberske jare in priklopiti Stolni cerkvi v Gorici; 3.) naprositi, da se uvede pismonoška služba iz mesta, pismonoša naj raznaša vsak dan poštno pošiljatve; 4.) naprositi magistrat, da ne izda več dovoljenja za ptičji lov (radi tega je bila včeraj deputacija pri županu Bombigu, ki je tej prošnji ugodil); 5.) da se morajo poti izboljšati. — V razgovor je poseglo več gospodarjev. Predsedoval je shodu Josip Savor.

Županska zveza za goriški politični okraj in likvidacijski odbor Trgovsko-obrtne zadruge. — Županska zveza, to ugodno zastopstvo naših občin, se je posvetovalo pretekli četrtek o najni potrebi, da se podpira likvidacijski odbor Trgovsko-obrtne zadruge v svrhu, da se izvrši mirna likvidacija. Župani obeh strank, tudi klerikalci so naglašali, da je treba pospeševati mirno likvidacijo z vsemi sredstvi. Soglasno se je izrazilo mnenje, da bi bil konkurz škodljiv za deželo sploh, za pripadnike vseh strank in je torej treba skupno delati na to, da se skoraj posreči mirna likvidacija, ki je na najboljši poti. Povdarjalo se je, da je treba pri tem vprašanju pozabljati na strankarske razprtije, in je treba imeti pred očmi edino-le gospodarske koristi cele dežele in preprečiti vse, kar bi utegnulo škodovati narodnemu in gospodarskemu napredku goriških Slovencev. Sklenilo se je izbrati odsek treh županov, in sicer g. Lutmana iz Standreža, Obljubeka iz Koiskega in Furlanija iz Prvačine, ki naj stopi v dotiko z likvidacijskim odborom T. O. Z. Kakor čujemo, se je lotil županijski odbor svoje naloge z vso vnemo in je pričakovati popoln uspeh. Posebno nas veseli dejstvo, da so tudi strankarski nasprotniki T. O. Z. uvideli, da se gre tu za skupno zadevo, ki bi v slučaju neugodnega izida mogla škodovati pristašem lastne stranke. Želimo le, da se bo v bodoče vedno bolj upoštevalo geslo: Proč s strankarstvom pri združeni in gospodarskih stvareh.

Proces proti beneškemu Slovcu Jušiču se je vršil včeraj v Gorici. Obtožen je bil špionaže. Zaslisanih je bilo več prič. Razprava se je vršila pri zaprtih durih. — Kakor je bilo že povedano v »Soči«, je Jušič pralal nekoč nekakega finančnega stražnika, zakaj imajo zelene obšitke in nekoč je vprašal, če se dajo koleša kolešarskih kompanij v Avstriji tako zložiti, kakor v Italiji. Jušič je imel tudi svojo fotografijo, ki ga predstavlja v obleki italijanskega oficirja. Ob neki priliki se je bil dal slikati v taki obleki v Italiji. — Kakor se je slutilo, tako se je zgodilo: Jušič je oproščen. Državni pravdnik je naznanil ničnostno pritožbo. — Gotovo je, da Jušiča pošljejo v Benečijo.

S Krasa. — C. kr. okrajni šolski svet v Sezani je bil sklenil, da pride »Šolskemu Domu« v Gorici jednega starejšega, izkušenega učitelja, proti temu, da bi plačevalo drašтво veliko cenejšega suplenta. — Ko je na odločil za to mesto g. Ivana Grahlja v Stanjelu, je »Šolski Dom« pomudbo okrajnega šolskega sveta — odklonil. Okrajni šolski svet je hotel doseči s svojim sklepom še drug lep namen, namreč: pomagati starejšemu učitelju, da lažje izšola svoje otroke. Toda ta srečni nesrečnež je — naprednjak, in zato so začeli gibači farovži okoli Komna in »Šolski Dom« je odklonil naprednega učitelja.

Goriški župan v hudih skrbih. — Po lekciji, ki jo je dobil župan Bombig 18. pr. m., je šel lečiti svoje srčne rane na Lido. — Župan je že sklenil svoj proračun na magistratu: še do nove volitve župana, potem pa nikdar več, vse bo preč, bo preč. Toliko je že danes gotovo, da ta žu-

pan ne bo več potrjen, tudi če bo še izvoljen. — Ali kaj, to bi se bilo, pa ti presnehi okoliščani so mu pokvarili še vso kupčijo s krompirjem! Laško županstvo pa slovenski krompir izgubiti — to je vendarle prehud udarec!

Ne radi žaljenja veličanstva, ampak radi žaljenja države je bil aretiran E. Cociancig v Gorici. Po noči je bilo, še ne pozno. Dva Slovence sta vstopila v gostilno, kjer je sedelo nekaj laških prena-pežejev. Kakor sta vstopila, so in začeli zmerjati »sklavut« itd. Beseda da besedo, unelo se je prerokanje, padli so po Slovenceh; omenjeni Lah je v razgovoru zagrešil žaljenje, radi katerega je bil aretiran. »Corriere« je na to hitro ozmerjal z izživcem g. davčnega eksekutorja P., češ, da radi njega je prišel v zapor »un pacifico cittadino«. To seveda ni res. Kaj je res, dožene preiskava, ki se vrši, in bomo slišali pri razpravi.

Magistrat zida prostore za nove trgovine. — Po Gorici se je raznesla vest, da pripravlja magistrat nasproti Trgovskega Doma dve novi trgovini. Ako je to res, mu za to skrb goriški trgovci ne morejo biti hvaležni. Trgovina v Gorici peša, Raštel je že skoro uničen, trgovin je preveč v vsaki stroki — a zdaj naj to mizerijo pospešuje še magistrat! Ali nimajo nobenih pametnejših skrbi na magistratu? —X.—

Goriški župan med laškimi visokošolci. — Irredentovsko društvo laških visokošolcev je bilo razpuščeno. Ustanovili so si hitro drugo. Na ustanovnem občnem zboru je bil navzoč tudi župan Bombig, ki je imel demonstrativen govor: navdušeno je pozdravil v imenu obč. zastopa in v svojem visokošolce, rekoč, kakó rad je med njimi v trenutku, ko je še iz gorčke pepela nastalo novo društvo še ponosnejše od prvega; želel je najboljšega uspeha... Ta uspeh utegne biti razpust društva! — Predsednik novega društva je Čeh Březina.

V Koprivi v Gor. Furlaniji je bila v nedeljo veselica in prid »Legi«. Udeležba je bila velika. — Vas ima slovensko ime, kakor večina krajev v Gor. Furlaniji, župan se imenuje Rusjan, za veselico »Lege« se je posebno trudil neki Črnivec. — Pribiti pa moramo, da Lah obilo in radi pripevajo za »Legi« ter dajejo veselice obilen skopiček. Slovenci, delajmo mi tako v prid C. M. družbi!

Narodna obramba.

XXVII. redna velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani« bo v nedeljo, dne 22. septembra 1912. leta v Trstu v veliki dvorani »Narodnega doma«. — Spored. 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo nadzorništvu. 5. Volitev članov v družbeno vodstvo. 6. Volitev nadzorništvu (5 članov). 7. Volitev razsodništva (5 članov). 8. Slučajnosti. Iz vodstva izstopijo letos gg.: Aleksander Hudovernik, dr. Janko Štebinger in Ivan Vrhnovnik, odpovedal pa se je g. dr. Gregor Žerjav. Voliti je torej štiri odbornike, tri za dobo treh let, enega za dobo enega leta. — V odboru ostanejo še g.: Fr. Črnogoj, dr. Ernest Dereani, dr. Ivan Merhar, Fr. Pahernik, Matija Prosekar, Andrej Senekovič, Luka Svetec, dr. Ivan Tavčar. — V nadzorništvu so bili gg.: dr. Fran Ilešič, dr. Alojzij Lavš, dr. Vladimir Ravničar, Matija Rode, Miloš Štöbler. — V razsodništvu so bili gg.: dr. Vinko Hudelist, Jakob Kogej, dr. Fran Rosina, dr. Fran Tekavčič, dr. Karel Triller. — Do dne 27. avgusta so podani predlogi, o katerih bode sklepala velika skupščina: a) za Štajersko se ustanovi mesto posebnega potovalnega učitelja; b) glavna skupščina se deli v zaupno in manifestacijsko zborovanje; c) tajnikovo in blagajnikovo poročilo naj se tiskano delegatom 14 dni pred veliko skupščino. — Dosta vek: Dne 21. septembra ob 7. uri zvečer bo zaupno zborovanje po § 2. družt. zak. v veliki dvorani »Narodnega doma« v Trstu, h kateremu je dostop dovoljen samo proti osebnemu povabilu. Za pokrovitelje in podružnične delegate veljajo »zglasnice«, ki so jih dobili za veliko skupščino, obenem tudi kot legitimacije k zaupnemu zborovanju.

Iz Bovca, C. M. podružnica bo imela svoj redni občni zbor v četrtek dne 5. septembra ob 8. uri zvečer v prostorih hotela »Pri pošti«. Dnevni red: 1.) Nagovor predsednika. 2.) Poročilo tajnika. 3.) Poročilo blagajnika. 4.) Posvetovanje o prireditvi cvetličnega dneva. 5.) Volitev odbora. 6.) Slučajnosti. K množični udeležbi vabi odbor.

V Ločniku je slovenska šola, katero bi Lah kaj radi zaprli. — In v peti jim je ta šola — na vse kriplje delajo leto za letom na to, kako bi odtujili slovenske stariše tej šoli. Z lepa in z grda delajo; objublajo slovenskim starišem dobrote; če to ne izda, grozijo in zasmehujejo jih. Tako je tudi letos. Ali nadejamo se, da je zavestnost slovenskih starišev v ločniški občini taka, da upišejo svoje šolo-obvezne otroke v slovensko šolo! Malovredni bi bili stariši, ki bi vrgli svojega lastnega otroka tujcem v žrelo!

Cvetlični dan v Vrtojbi. — Podružnica Ciril-Methodove družbe priredi v Vrtojbi dne 15. septembra — in ne 8., kakor je bilo pomotoma poročano v nekaterih časopisih — cvetlični dan. S to prireditvijo hoče podružnica poskusiti, ali se da ta novost — vsaj za naše kraje — z uspehom uvesti tudi po naših vaseh. Po pripravi, ki se vršijo, se laško reče, da bo moralen uspeh lep, po zanimanju, ki vlada med ljudstvom pa, da tudi gnoten uspeh ne bo ravno slab. Meščane in okoličane prosimo, da nas ta dan obiščejo in pripomorejo taki prireditvi do boljšega uspeha. Natančnejša pojasnila bodo sledila.

DOPISI.

Gorica. — Glas iz občinstva. — Uleden goriški meščan nam piše: Moč časopisja je v današnji dobi nepremagljiva, posebno pa ako so vodilne moči sposobne in razumejo upoštevati koristi in gospodarski napredek svojega naroda. Na gospodarskem polju se je dosedaj pri nas marsikaj grešilo. Zeleti je, da se vse ukrene, kar bi zamoglo služiti razvoju našega gosposedaj zanemarjenega gospodarstva. Velikega pomena je položaj našega kmetijstva, katero bi se dalo z vstrajnim in pravilnim delom na vse drugo stopinjo spraviti. Položaj našega kmeta je naravnost obupen in bi bil lahko povsem obupen, ako bi se temu posvetilo več in pravilnejše pozornosti; naše podnebje je ugodno in dalo bi se s pomočjo tega, posebno pri sadjereji velike koristi za našega kmeta doseči. (Vrtojba! Op. uredništva.) Mesto političnih luhkarij naj bi se kmetu predavalo o pravilnem gospodarstvu in kmetijstvu, imeli vedno stiko z njim, in ga spodbujati za napredek in spoštovanje svojega bližnjega. V spoštovanju in ljubezni do svojega bližnjega tiči ljubezen do domovine in v ljubezni do domovine pa ustrajnost za povzdigo blagostanja.

Kakor hitro bomo spoštovali sami sebe, se bomo tudi podpirali in dajali prednost lastni trgovini, iz katere bi se sčasoma razvila potrebna lastna industrija. Da je trgovina brez lastne industrije brezpomembna, so se drugi narodi že zdavno o tem prepričali. Trgovina izvažna in industrija uvažna denar, kateri odločuje blago — in revno stanje dežele.

Vzrok, da doslej še manjka Slovincem domača industrija je to, da nismo imeli dovolj smisla za tehnične študije, ker je kmet mislil, da je na svetu samo en poklic, duhovniški. Današnja doba pa potrebuje moderne stroje in trgovske narobizbe, da zamore narod na ta način si ustanoviti konkurenco zmožno industrijo in trgovino. To se je pa doslej pri nas zamenjalo. Časnikarstvo se bavi večidel z domačim medsebojnim prepričkom. Napadi na lastnega brata in škodoželjnost je v slovenskih časnikih na dnevnem redu, da lahko rečem edina vsebina dnevnih poročil.

Podpirajmo se gospodarsko brez ozira na politično mišljenje in borimo se skupno nasproti tujemu elementu, ki nam streže vedno bolj po življenju in bogati od naših preprirov.

Človeku, ki ljubi svoj dom in svojega bližnjega, se gabi pisanje nekega dela našega časopisja.

»Soča« naj bi nastopila pot, katera nas popelje v boljšo bodočnost. Na sirove opazke in napade gotovih časopisov ne

reagirajte in izpolnjujte svojo časnikarsko dolžnost na ta način, da posvetite vse moči v povzdigo lastnega gospodarstva in kulturnega razvoja našega naroda. Edino po tej poti pridemo prej ali slej do zaželjenega cilja.

Iz tolminskega okraja.

»Tolminsko učiteljsko društvo« bo imelo svoj redni občni zbor v Kobaridu dne 8. sept. ob 10. dop. K obilni udeležbi vabi odbor.

V Tolminu je umrl g. Rajmund Presl, gostilničar in posestnik, star 59 let. Bil je dolgoletni naročnik »Soče«. Pogreb priljubljenega moža bo v sredo ob 1. pop.

Iz goriške okolice.

Kojsko. Občinske volitve pri nas se bodo vršile od 4. do 7. t. m., to je v sredo, četrtek, petek in soboto tega tedna. Tretji razred voli v sredo, četrtek in petek. V tem razredu je nad 1000 volilcev.

Iz Vrtojbe. — (Volilne komedije.) — V nedeljo se je začelo razvijati volilno gibanje za starešinstvene volitve. Naši socialisti so priredili par sestankov. Da bi imela pa njih agitacija kakšen uspeh, ako si postavijo sami svoje kandidate, je velik dvom. Niti tretji razred, ki ga proklamirajo z vso resnostjo in smešnostjo za se, jim ni zagotovljen, kajti večina socijalističnih volilcev ima volilno pravico v četrtem razredu, ki ga pa sedanji občinski volilni red še ne vsebuje. — Toliko o socijal-demokratih. — O ostalih političnih strankah je gotovo, da ne nastopijo. Najbrže pride do kompromisa med vsemi tremi davčnimi občinami: Gor. in Dol. Vrtojbo ter Bukovico. Naposled bi bilo to najboljšje. Gotovega pa še ni ničesar v tem oziru. — Bolj kot za starešinske stolčke, se potegujejo nekatere osebe za županski prestol. Kandidatov za to mesto kar cedi. O tem morda prihodnjič par besed.

Sokolski vestnik.

Sokolska veselica v Biljah se v nedeljo radi slabega vremena ni mogla vršiti. Vršila pa se bo prihodnjo nedeljo 8. t. m. z istim vspešdom.

Gospodarske vesti.

Slaba špekulacija z vinom. — Kupčija z lanskim pridelkom je bila prav dolga. Cene so bile tako visoke, kakor že dolgo ne. — Vendar so mnogi ljudje vino tiščali v kleteh, v nadi, da bodo cene še višje. Glasilo se je, da n. pr. cela Vipavska uima več vina. — Ali bliža se nova vinska letina in zdaj prihajajo nakrat na dan glasovi, da je in tam še na stotine hektov vina, ponekod so kleti še polne, — in ponujajo ga po nižjih cenah. — Iz Istre pa nam poročajo, da se je tudi tam špekulacija z vinom hudo ponesrečila. — V raznih krajih so odprli »osmice«, kjer točijo lanski pridelok na drobno po nižji ceni nego je bilo prej na debelo! — Nauka iz tega slučaja ne bomo dajali!

Naslovi brzojavk za one osebe, katere se nahajajo pri letošnjih vojaških vajah v Južni Ogrski. — Povodom letošnjih vojaških vaj v Južni Ogrski se bodo brez ozira na § 13. brzojavnega reda v času od 7. do vštveši 12. septembra t. l. sprejemale brzojavke za one osebe, katere so

delujejo pri vojaških vajah v Južni Ogrski, tudi tedaj, ako bodo mesto naslovnega kraja nosile le zaznamke »grössere Manöver« (velike vojaške vaje). Ta zaznamke »grössere Manöver« se bode štel in obravnaval kakor ena edina pristojbini podvržena beseda. Naslov sličnih brzojavk mora razven tega zaznamka vsebovati tudi krdelo in voj oziroma višje poveljstvo, kateremu je naslovljenec pridodeljen.

Zadružna Zveza v Dalmaciji je imela 30. pr. m. redno glavno skupščino v Dubrovniku. Koncem 1911. je bilo v Zvezi 195 zadrug; ulog je bilo 2,948.834 K, posojil 4,452.620 K. Povprečno na vsako zadrugo je odpadlo po 15122 K ulog in 22841 posojil. Zadruge so razdeljene: 103 selske in ljudske blagajne, 12 ljudskih hranilnic, 36 konsumno-obrt. zadrug, 12 ribarskih, 4 vinarske, 14 oljarske, 2 rožmarinski in 2 čebelarski, potem po 1 klesarska, mlekarska, bodograditeljska, drvodeljska, izvozna, okrajnogospodarska in pripomočna. Od teh 195 zadrug so 103 z neomejenim, 92 pa jih je z omejenim jamstvom. — Skupni denarni promet pri vseh kreditnih zadrugah, torej tudi blagajni in hranilnic, je znašal K 535,540.865. Stanje zadrug je na sploh dosti dobro.

Podraženje mesa na Dunaju. — Poročajo, da mesarji na Dunaju zvišajo štem mesecem ceno mesu za 10 v pri kilogramu.

Draginja mesa v Nemčiji. — Iz Drazdan poročajo, da se je društvo mesarjev odločilo v pomoč vedno rastoči draginji začeti uvažati zmrznjeno meso iz Mongolije in Mandžurije.

Nov kartel. — Z dunaja poročajo, da se osnuje v mizarski obrti z upogujenim lesom kartel z določljivo cen izdelkov. Na skupščini se je določilo zvišati cene.

Električni obrat na progi med Landeckom in Bludencem arlberske železnice. — Železniško ministerstvo hoče uvesti na tej črti obrat z električno silo. Stroškov bo 11 milijonov. Troški za hidroelektrične delavnice so proračunjeni na 10—15 milijonov.

Zveza narodnih društev.

Bralno in pevsko društvo »Zora« v Bukovici bo imelo izvanred. obč. zbor dne 8. septembra popoldne ob 4. uri v društvenih prostorih. K obilni udeležbi vabi odbor.

Razne vesti.

Proslava petletnice N. D. O. v Trstu v nedeljo se je izvršila prav lepo, v čast tej organizaciji. Iz Ljubljane je prišel poseben vlak. Došlece je pozdravil na kolo-dvoru dr. Kisovec, v Narodnem domu dr. Rybač. V imenu goriške N. D. O. je govoril Perko. Govorili so razni govorniki. Popoldne je bil kongres strok. organizacij. Razvila se je zastava zidarske skupine N. D. O. in vršila lepa veselica. Vršil se je tudi izlet po morju. — Ker so Italijani nekaj grozili, je policija postavila ves svoj aparat v funkcijo, ali zgodilo se ni nič posebnega.

Cirkus Zavatta je znan. Sedaj je hotel v Pulju dajati predstave, ali namestništvo mu je dovolilo predstave po Istri — izvzemši Pulj. In tako mora iz Pulja ven. **Dalje na peti strani.**

Poltega srca javlamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš predragi oče, stari oče, tast, svak, stric itd. gospod

Rajmund Presl,

posestnik in gostilničar

nocoj po noči ob 12. uri, po dolgi, mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, v 59. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnika bo v sredo, dne 4. septembra ob 1. uri popoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Bodi mu blag spomin!

V TOLMINU, dne 2. septembra 1912.

Žalujoči ostali.

Francoska kriminalna statistika. Leta 1908 je prišlo pred francoske porotnike 559 zločincev. Izmed teh se jih je pregreško 1606 proti osebni varnosti. Morilcev in ubijalcev je bilo 776. Statistika tudi omenja, da se je morala ustaviti preiskava proti 309.101 osebam. Izmed 1606, ki so bili obtoženi, je bilo 597 oproščenih, 1008 obsojenih, od teh 48 na smrt. Zanimivo je, da je bilo izmed 1606 oseb, ki so bile obtožene, 212 analfabetov, 1348 obtožencev je znalo brati in pisati, 46 jih je imelo višjo šolsko izobrazbo.

Padanje števila porodov na Angleškem. — Število porodov na Angleškem leta 1911. zaostaja daleč za onim leta 1910. Po statističnih podatkih je bilo leta 1911. na Angleškem 881.245 porodov. Umrlo jih je v istem letu 527.364; torej 4,6 odstotkov vsega prebivalstva.

Železniška nesreča v Ljubljani. — Na železniškem prelatu za cesarskim vratom je šla čez progo, ko je oddrdal brzovlak, ko so bile zatvornice že zaprte, Marija Ambroš. Ni videla rezervnega stroja, ki jo je zagrabil in vlekel za seboj. Truplo je bilo močno razmesarjeno.

Klasična pripovedateljica anekdot. — Helen Mar je na Angleškem znana kot najboljša pripovedateljica anekdot. Tudi pokojni kralj Edvard jo je rad poslušal. Svoje najboljše reči je zbrala sedaj in izdala v posebni knjigi. Par vzgledov iz te lepe knjige: V salonu se igrajo razne društvene igre. Jedna teh iger je obstajala v tem, da dobi nagrado oni, kateri najbolj raztegne in najbolj skazi svoje lice. Jurija pregleda lica in predsednik reče neki dami: Mislim, milostljiva gospa, da ste Vi dobila nagrado. Oh, odvrne gospa, jaz sploh igrala nisem. — Neka dama je pozvala k sebi na piknik 25 prijateljic ter jih prosila, naj privedejo s seboj take stvari, ki se jim zdijo brezkoristne. Vseh 25 prijateljic je prišlo s svojimi možmi. — V cerkvi raztegne duhovnik svojo propoved jako na široko. Vsak je že pričakoval, da zdajpazdaj nehaj, ali zaman, duhovnik pravi: Sedaj bom govoril o velikih prorokih in potem o malih. Ko je govoril dolgo, je rekel: sedaj smo končali z velikimi, predimo na Jeremijo. Nekaj poslušalec pravi: Katero mesto zavzema Jeremija? Z druge strani cerkve se je čul odgovor: Jeremija

lahko zavzame moje mesto, jaz grem sedaj domov.

Razno. — Potopil se je donski parnik Krusk na potovanju iz Antwerpna v Petrograd; 20 mož je utonilo. — Mesto Berlin je imelo obleteti 11 aviatikov, ali od teh so napravili vzlet okrog in okrog samo 3, med njimi Čeh Kašpar. — Iz Crnovic k sodnji v Kupki je spremljal neko Marijo Risnek žandarm; kar mu je skočila iz rok, bil je skočil za njo, oba sta nevarno ranjena. — Na postaji Gori v Rusiji je pade vlak po strmini, unel se je ogenj in strojevodja, njegov sin in pomočnik so zgoreli. — Tri vojake v Hercegovini je pri Uloku na vajah ubila strela. — 100 let je minulo 30. pr. m., ko je vozil na Angleškem prvi parnik. — Poginilo je okoli 20 glav živine blizu Tinj na Koroškem. Napravljali so pogojilne poskuse s Tomaževim žlindro in kalijem. Živina je jedla to in poginila. — »Kaisergarten« na Dunaju (prej »Venedig in Wien«) je prišel v konkurz. Ravnatelj je pobegnil v London. — Na cestni železnici v Elberfeldu se je pripetila nesreča; en voz je pade v jarek in se razbil; mrtvih in ranjenih okoli 40 oseb. —

Gojufije v škodo Puljske občine pred sodnijo.

V soboto se je vršila pred sodnijo v Rovinju kazenska razprava proti Franu Pilatu in proti Antonu Franko, ki sta bila obtožena, da sta v škodo občinskega premoženja zagrešila mahinacije proti interesom mestnega davčnega urada. —

Davčni nabiralec Fran Šihlavy, podrejen Frankotu, je imel skupno s tem službo na kolodvoru. Vstal je v njem sum, da obstojijo med njegovim predstojnikom Frankotom in depoziterjem v Pulju Franom Pilatom vezi, ki škodijo mestnemu davčnemu uradu. Sledil je po dobljeni sledi in se prepričal, da depoziter in Franko s svojimi mahinacijami gojufata občino ter je napravil o tem v septembru 1911. ovađbo. Ali Frankotu se ni zgodilo nič, kar dokazuje, kak redje vladal v občinski službi.

Franko se je čutil še žaljenega ter je Šihlavyega tožil radi žaljenja časti in je bil ta res obsojen na globo 30 K. Pri razpravi je bil navzoč tudi depoziter Pilat, na kate-rega pod prisego podane izpovedi se je v glavnem naslanjala razsodba. Ali slavne ere dr. Varetona in njegovih svetovalcev je bilo konec in občina je dobila gerenta. Ovađba uradn. Šihlavy je prišla zopet do veljave. Zaslišana sta bila Pilat in Franko, ki sta se nerodno zgovarjala ter zapletla v taka protislovja, da je sledila aretacija.

Pred sodnijo v Rovinju sta bila oba spoznana za kriva in obsojena: nekdanji davčni uradnik Franko na 15 mesecev in depoziter Pilat na eno leto težke eče.

Razprave kažejo vedno bolj, kako na široko so sleparili občino njeni nastavljeni. Kaj prinesejo šele prihodnje razprave!

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kayčič v Gorici. Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabrček (odgov. J. Fabčič). Zalaga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorca«.

Mali oglasi.

Najmanjša vrstojbina stane 60 vin. Ako je oglaš obsejal se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih vsi želijo (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Dijaka (dijakinjo) kmetskih starišev, in hrano z lastno soho slovenska poštna družina v Gorici, po najnižji cen. Oglasiti se je pri A. Doljak, Via Luigla 1.

Nova hiša na prodaj, nasproti drž. kolodvora, Kopitarjeva cesta št. 62 občine Solkan, enonadstropno elegantno zidana. Obsega 4 mala stanovanja, prostorno podstrešje in klet, voda v hiši, pralnica 800 m² sveta. Lastnik Joh. Steiskal.

Udlikovana pekarija in sladničarna

Karol Draščik

v Gorici na Korpu v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinejšega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Kdor hoče imeti pristno angleško blago za obleke, naj se obrne na krojaškega mojstra

Antona Krušič

Gorica

Corso Franc Josip št. 39 ali pa na Tržaški ulici št. 16.

Izdeluje se vsakovrstne obleke od najfinejše vrste do navadne, za vsaki stan in za vsak letni čas.

Uzorcji na razpolago.

Specialist za izdelovanje oblek za enoletne prostovoljce.

Tako, - - morate

obrniti vsaki zabojček, vsaki zavitek ter gledati natančno po „kavinem mlinčku“, kot znak odlične kakovosti „pravega“ Franckovega: pridatka za kavo od

— HENRIK FRANCKA SINOVI V ZAGREBU. —

Naročajte „Sočo“ in „Primorca“.

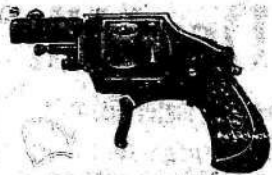
Inserirajte v „Soči“ in „Primorcu“.

Gotovo najcenejša na kontinentu! Prva češka splošna deln. družba za zavarovanje na življenje v Pragi

Generalno zastopstvo za jugoslovanske dežele v Trstu, Via Geppa št. 15. Nadzorstvo za Primorsko v Gorici, Via Rossini šte. 6 (v lastni hiši).

- EDINA slovenska delniška družba, ki jamči kot taka svojim zavarovancem, da ne bodo imeli nikoli plačati večjih zavarovalnin, nego so si jih bili izpogodili v početku svojega zavarovanja.
- EDINA slovenska delniška družba, ki se peča samo z življenskim zavarovanjem in zamore tako sprejemati življenska zavarovanja gotovo po najugodnejših pogojih in absolutno najnižjih cenah ter vseh mogočih načinih.
- EDINA slovenska delniška družba, ki se peča z najmodernejšimi in najnovejšimi vrstami življenskega zavarovanja, s katerimi ustreza lahko vsem zahtevam. — Ima s svojo dvamiljonsko polnovplačano glavno največje izvanredne rezerve ter daja vsled tega tudi največjo varnost svojim zavarovancem.

Pojasnila daja drage volje in brezplačno generalno zastopstvo v Trstu ter vsa krajevna zastopstva v vseh večjih slovenskih krajih.

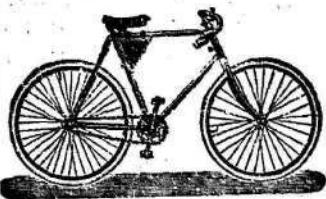

Kupujte samo dvokolesa „**Alfena**“, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste boudisi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsako

vrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri trrdki

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.

Sedlarska delavnica Ivan Krauos - Gorica

na Koru št. 11.

Zaloga vsakovrstnih konjskih vpreg in raznih potrebščin za konje, kakor tudi velika izbira usnjatih torbic, kovčegov za potovanje, istnic in denarnic; razni nagobčniki, ovratniki, biči, vrvice za pse itd. Barvanje in tapetiranje raznih kaleseljnov in kočij. Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršuje točno. — Nahrtniki za planince.

M. ANDERWALD

trgovina s špecerijskim blagom in delikatesami
— GORICA —

Tekališče Jos. Verdi št. 32, v hiši sl. Centralne posojilnice najtopleje priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko zalogo vsakovrstne kave, riža, olja, sladkorja, najboljše moke, čaja, likerjev, šampanjca in najfinejših vin v buteljkah. Velika izbira vsaki dan svežih najrazličnejših delikates in slaščic.

Postrežba točna. Cena najnižja.

Posebno se priporočam gg. hotelirjem, gostilničarjem in kavarnarjem, ter sl. društvom, ki prirejajo veselice.

Šolske knjige

za vse šole, šolske potrebščine v najbogatejši izberi prodaja

knjigarna A. Gabršček, TRGOVSKI DOM,

deloma tudi v Gosposki ulici št. 7.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposka ulica št. 7, I. nadstr.) — Telefon št. 79.
Račun poštno hranilnice št. 637.315.

Na občnem zboru dne 28. aprila 1912. se je določilo:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%, Stalne večje vloge z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Vlagateljem so na razpolago hišni hranilniki.

Posojila se dajejo zadrugunikom na vknjižbe po 5½%, na varščino ali zastave in na menjice po 6%.

Glavni delež se obrestujejo koncem leta 1911. s 6%.

Stanje 31. dec. 1911.: Zadrugunikov 1463 z deleži v znesku 70.910 kron. — Hranilne vloge: 1.103.254 98. — Posojila: 1.068.002.—. — Rezervni zaklad: 100.451 56. Vrednost hiš: 383 538 29.

Proda se

stara, dobrovpeljana

sodovičarska obrt

v Ljubljani v sredini mesta.

pod jako ugodnimi kupnimi pogoji. Natančneje se izve pri lastniku samem.

Naslov povē upravništvo „Soče“.

Continental

je najboljši pisalni stroj.

Primerjajte in prepričali se bode, da je to res.

Zastopstvo in zaloga tvrdke Wanderer-Werke akc. družba v Ahenmitz-Schönaue

Ant. Ed. Roeper — Gorica

Magistratna ulica št. 15.

Dobi se ose stroje za pisarne in druge potrebščine.

Dobrodoča trgovina z jedilnim blagom

v mestu se kupi z inventarjem vred ali pa se isto zamenja z drugo dobrodočo v bližini mesta.

Ponudbe na upravništvo »Soče« pod šifro: »Trgovina«.

Nanut & Bregant

avtorizovana stavbena tvrdka

v Gorici

ulica Adelaide Ristori št. 5

se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

„CROATIA“

Zavarovalna zadruga v Zagrebu — edini domači zavarovalni zavod. — Ustanovljena leta 1884.

Centrala v Zagrebu v lastni hiši, vogal Marovske in Preradovičeve ulice.

Podružnica v TRSTU, Via del Lavatoio št. 1. II. nadstropje.

Telefon št. 2594.

Glavna zastopstva: Ljubljana, Novisad, Osjek, Reka in Sarajevo.

Zadruga sprejema pod ugodnimi pogoji zavarovanja sledeče vrste:

I. Na življenje:

1. Zavarovanje glavnic za slučaj doživljenja in smrti;
2. zavarovanje dote;
3. zavarovanje življenske rente.

II. Proti škodi po požaru:

1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih poslopij, tovarn).
2. Zavarovanje premičnin (pohištva, prodajniškega blaga, gospodarskih strojev, blaga itd).
3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita sena itd).

III. Zavarovanje steklenih šip.

Zadrugu imetje vseh oddelkov znaša K 2.713.674 13
Od tega temeljna glavica „ 800.000 00
Dohodek letne premije s pristojbinami „ 1.863.040 89
Izplačane odškodnine „ 4.970.238 48

Sposobni posredovalci in akviziterji se sprejmejo pod ugodnimi pogoji.

Natančneje informacije daje Podružnica „Croatiae“ Trst, Via del Lavatoio št. 1, II. nadstr.

Zastopnik za Goriško:

D. Gilčvert v Gorici

Via Bertolini št. 20 (v lastni hiši).
Telefon št. 221.

Podružnica

„Ljubljanske kreditne banke“

— se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. — Vloge na knjižice obrestuje po 4½%, vloge v tekočam računu po dogovoru.

v GORICI

— Delniška glavica K 8.000.000. —

Centrala v Ljubljani.

— Rezervni zaklad K 800.000. —

PODRUŽNICE: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.